

בס"ד. ש"פ משפטים, פרשת שקלים, מבה"ח וער"ח אדר, ה'תשי"ג
(הנחה בלתי מוגה)

כי תשא את ראש בני ישראל גו' ונתנו איש כפר נפשו גו' זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה'.¹ וידוע הדיוק בזה, מהו אומרו עשרים גרה השקל, הרי צריך רק לתת מחצית השקל, וא"כ מה נוגע שעשרים גרה השקל. וגם מהו אומרו מחצית השקל תרומה לה', כיון שאומר תחילה זה יתנו גו' מחצית השקל, למה צריך לכפול ולומר מחצית השקל תרומה לה'. ועוד צריך להבין מ"ש ונתנו איש כפר נפשו, שמזה מובן שמחצית השקל הוא כפרה, וכמ"ש בסיום הפרשה² לכפר על נפשותיכם, והיינו דלבד זאת דמחצית השקל הוא בשביל למנות את ישראל, ה"ז ג"כ בשביל כפרה, וזהו שמחצית השקל הוא בשביל עשיית המשכן, שעל זה נצטוו בני אחר חטא העגל³, והיינו שמחצית השקל הוא תיקון על חטא העגל. וצריך להבין, דלכאורה הרי מחצית השקל הו"ע פרטי, ואיך הוא כפרה על חטא העגל שהוא חטא כללי. ומובן מזה דמחצית השקל הו"ע כללי, ולכן הוא כפרה על חטא העגל, שהרי הכפרה צ"ל דוגמת החטא. ויובן כל זה בהקדים תחילה מ"ש כי תשא את ראש בני ישראל, דלכאורה הול"ל כי תשא את בני, ומהו אומרו את ראש דייקא.

(ב) והענין בזה⁴, דהנה כתיב⁵ החכם עיניו בראשו, ופרש"י בתחילת הדבר מסתכל מה יהי' בסופה. וזהו ג"כ מה שאמרו חז"ל⁶ איזהו חכם הרואה את הנולד, שבכל דבר הוא מסתכל ורואה את הנולד מזה. וענין זה הוא עיקר גדול בעבודת ה', דלהיות שקיום המצוות הוא עבודה גדולה וטרחת יתירה, וכמו"כ הענין דלאכפייא לסט"א ע"י המניעה מעבירה הוא עבודה ויגיעה רבה, הנה זה אפשר להיות ע"ז

אוה"ת תשא ע' א'תתלג ואילך. ח"ח ע' ג'צו ואילך. ד"ה כי תשא תרנ"ח (סה"מ תרנ"ח ע' קמו ואילך). תרס"ה (סה"מ תרס"ה ע' קפט ואילך).

(5) קהלת ב, יד.
(6) תמיד לב, א.

(1) תשא ל, יב"ג. — חלק מהמאמר שולב ונדפס בלקו"ש ח"ד ע' 1196 ואילך.
(2) שם, טז.
(3) תנחומא תרומה ח.
(4) בהבא לקמן — ראה ד"ה כי תשא פר"ת (סה"מ פר"ת ע' רסג ואילך). וראה גם

שרואה את הנולד, כמאמר⁷ והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, דהפסד המצוה צריך לחשב כנגד שכרה, שההפסד דעכשיו הוא באין ערוך להשכר שיהי' אח"כ, דההפסד הוא בדברים גשמיים שהם ענינים עוברים, ואילו השכר הוא שכר נצחי, ובפרט לפי המבואר⁸ בענין שכר מצוה מצוה⁹ דמצוה היא מלשון צוותא¹⁰, והיינו ששכר המצוה הוא ההתקשרות בעצומ"ה א"ס ב"ה, הרי בודאי שאין ערוך כלל הפסד המצוה לגבי שכרה שיהי' אח"כ. וכמו"כ הוא ג"כ לענין שכר עבירה כנגד הפסדה, דשכר עבירה הוא נופת תטופנה שפתי זרה¹¹, הנה צריך לחשב שכר זה כנגד ההפסד, ואחריתה מרה כלענה¹², אשר גם הפסד זה הוא נצחי, דכמו ששכר המצוה הוא נצחי כנ"ל, כמו"כ גם הפסד העבירה הוא נצחי, כמ"ש בתניא¹³ לענין טמטום המוח או טמטום הלב שנעשה ע"י העבירות, שאף שכבר עשה תשובה נכונה, הרי עיקר התשובה בלב, והלב יש בו בחינות ומדריגות רבות והכל לפי מה שהוא אדם וכו', ומסיים, שהיום לא נתקבלה תשובתו ועונותיו מבדילים, או שרוצים להעלותו לתשובה עילאה יותר כו', ולכן אמר דוד וחטאתי נגדי תמיד¹⁴, ומזה מובן שהפסד העבירה, אחריתה מרה, הו"ע נצחי, ובמילא הנה שכר העבירה אינו נחשב לכולם כנגד הפסדה. ועי"ז שמחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה, מחשב ורואה מה שיהי' בסופו, שזהו ע"ד מ"ש איזהו חכם הרואה את הנולד, אזי יקיים את המצוות, מבלי הבט על גודל היגיעה שבדבר. וזהו שמצינו במדות שמנו חכמים, שר"ש בן נתנאל שהי' מדתו ירא חטא¹⁵, אמר¹⁶ איזו היא דרך טובה שידבק בה האדם הרואה את הנולד, דכיון שהי' ירא חטא בחר בהרואה את הנולד, שעיי"ז יהי' ירא חטא ולא יחטא לעולם¹⁷. דהנה, יראת חטא אינה היראה מפני העונשים ושארי הענינים הבאים מצד העבירות, כי אם היראה מצד עצם החטא¹⁸, דחטא הוא מלשון חסרון¹⁹, והיינו שע"י העבירה יחסר לו תמיד ההתקשרות

(14) תהלים נא, ה.

(15) אבות פ"ב מ"ט.

(16) שם מ"י.

(17) מדרש שמואל לאבות שם. וראה

לקו"ש ח"ד ס"ע 1198 ואילך.

(18) לקו"ת מטות פב, א.

(19) ראה מלכים"א א, כא ובפרש"י.

לקו"ת שם. נצבים נא, א. סה"מ תרצ"א ע'

שיז ואילך. ועוד.

(7) אבות פ"ב מ"א.

(8) ראה תניא רפ"ז. פל"ט (נב, ב).

סה"מ"צ להצ"כ, ב בהגהה. "היום יום" כ"ה אייר.

(9) אבות פ"ד מ"ב.

(10) ראה לקו"ת בחוקתי מה, ג. סה"מ

תרח"ץ ע' נב. וש"נ.

(11) משלי ה, ג.

(12) שם, ד.

(13) פכ"ט.

בעצומ"ה. ובכדי שיהי' ירא חטא, והיינו שיהי' ירא מכל ענין של חטא, גם דקדוק קל של דברי סופרים, וגם ענין שהוא לפנים משורת הדין, וגם ענין קדש עצמך במותר לך²⁰, שעיי"ז יחסר לו תמיד ההתקשרות בעצומ"ה, הנה יראה זו באה ע"י שרואה את הנולד.

אמנם עדיין צריך להבין הדיוק החכם עיניו בראשו, דלכאורה, ע"פ הנ"ל שהכוונה היא להענין דהרואה את הנולד, שרואה בראשיתו של דבר מה שיהי' בסופו, הי' צריך לומר החכם עיניו בסופו, ומהו אומרו החכם עיניו בראשו דוקא. אך הענין הוא, שראשו קאי על בחינת המקיפים דנשמה, שמשם נמשך הענין דהרואה את הנולד, להיות ירא חטא (שירא מעצם החטא שהוא היפך האלקות), דיראת חטא באה מיראת הרוממות דוקא, שהיא בכח החכמה שבנפש, והיינו בפנימיות החכמה, שהו"ע ראיית מהות האלקות. וזהו"ע איזהו חכם הרואה את הנולד, הרואה דייקא, היינו, שלא מספיק שמיעה לבד, שענינה הבנה והשגה, שמע הוא מלשון הבנה²¹, כי, בשכל בלבד, הנה אף שעכשיו הוא מבין, מ"מ יכול להיות עוד שכל שיסתור את השכל הקודם, ולכן מצד השכל לבדו אפשר להיות אחיזה ללעו"ז, ולכן צ"ל בחינת ראי' דוקא, שהו"ע ההתאמתות בהדבר כמו שרואה בראי' חושית בעיני בשר, דאף שעכשיו לא ישנו הדבר ויבוא אח"כ, מ"מ ה"ז אצלו כאילו הוא כבר רואה את הדבר בעיני בשר. וענין זה אי אפשר להיות כי אם ע"י בחינת המקיפים שבנפש דוקא, דהכחות פנימיים בלבד אינם מספיקים, להיות שכנגד הכחות פנימיים דקדושה שבאים בהתלבשות, ישנם כחות דלעו"ז המנגדים על הכחות דקדושה, ורק מצד הכחות מקיפים דקדושה שאין עליהם מנגד, בבואה דבבואה לית להו²², אפשר להיות הרואה את הנולד. וזהו מ"ש החכם עיניו בראשו דייקא, כי דוקא ע"י ראשו שהוא בחינת המקיפים שבנפש, יכול להיות רואה את הנולד, שעיי"ז יבוא ליראת חטא.

ועוד פירוש בהמאמר החכם עיניו בראשו, כמ"ש בזהר²³ (ומובא בתניא²⁴) שכל חכם עינו ומילוי ברישי' אינון בההוא דשריא על רישי', דשכינתא שריא על רישי', שלכן תנן לא יהך בר נש בגילוי' דרישא, דשכינתא דשריא על רישי' (שלכן צ"ל הענין דקבלת עול, וגילוי

22) יבמות כ, א. א. גיטין סו, א. וראה

לקו"ת תצא לו, ג. לז, ג.

23) ח"ג קפו, א.

24) פל"ה.

20) יבמות כ, א.

21) ראה תו"א בראשית א, א. לקו"ת נשא

כ, ד. דרושים לר"ה סב, ד. ועוד.

הראש הוא היפך דקב"ע). והיינו שראש קאי על השכינה, כמ"ש²⁵ לגבי משיח עלה הפורץ לפנייהם גו' ויעבר מלכם לפנייהם והוי' בראשם. והיינו, שלפירוש הא' קאי ראשו על בחינת המקיפים בנפש, שע"ז רואה את הנולד, ובא לידי יראת חטא, שלא יהי' חסרון בהתקשרותו לעצומ"ה, כנ"ל. ולפי' הב' קאי ראשו על השכינה, והפירוש דחכם עיניו בראשו הוא, שהזהירות בקיום המצוות הוא מצד ראשו שהוא השכינה, שלא לגרום ענין של חסרון ופגם למעלה.

ג) **ועד"ז** מצינו במדרש²⁶ ב' פירושים במ"ש²⁷ בנבואת זכרי' ראיתו והנה מנורת זהב כולה וגולה על ראשה, חד אמר גולה וחד אמר גאולה. מאן דאמר גולה, שגולה לבבל וגלת שכינה עמהן כו', ומאן דאמר גאולה, פרוקא כו' וכתוב עלה הפורץ לפנייהם גו' וה' בראשם. והענין בזה, דפירוש הא' הוא דגולה הוא לשון גלות, היינו שגם בזמן הגלות, במעמד ומצב דחושך כפול ומכופל כו', נקראים נשמות ישראל בשם מנורת זהב, ומדגיש בכתוב מנורת זהב כולה, שכל הנשמות, עד ירכה עד פרחה²⁸, היינו מהפשוט שבפשוטים עד הגדול שבגדולים²⁹, הם מנורת זהב. וטעם הדבר הוא מפני שגולה על ראשה, שגם בזמן הגלות נמצאת השכינה עמהם, דגלו לבבל שכינה עמהם³⁰, דשכינה עמהם קאי על נקודת היהדות שישנה בכאו"א מישראל³¹, דנקודת היהדות היא באופן שלעולם אינה נטמאת ח"ו (זי ווערט קיינמאָל ניט נטמא ח"ו), דאע"ג דאזיל הכא והכא דיוקנא אשתאר בכ"ך³², ועד"ז³³ וכבודי לאחר לא אתן, ומצד זה הנה גם בזמן הגלות כתיב מנורת זהב כולה. ופירוש הב' הוא, דגולה הוא לשון גאולה, והפירוש דגולה (גאולה) על ראשה הוא, שסיבת הגאולה דבנ"י (דאף שישנו זמן הגלות, מ"מ תהי' הגאולה) הוא מצד גאולת השכינה (ראשה), שע"י יציאת השכינה מהגלות תהי' גם יציאת בנ"י מהגלות (די שכינה וועט דאָך אַרויסגיין פון גלות, וועט זי מיט שלעפן אלעמען). ויש לקשר ב' הפירושים, שהגאולה היא מצד זה גופא שגם בזמן הגלות נקראים בנ"י מנורת זהב כולה, שזהו מצד נקודת היהדות שבכאו"א מישראל, שזהו"ע דגלו לבבל שכינה עמהם. ועד"ד

(25) מיכה ב, יג. (30) מגילה כט, א. ספרי מסעי לה, לד.
 (26) ויק"ר ספ"ב. וראה לקו"ת בהעלותך (31) ראה לקו"ת תצא לה, סע"ד.
 לה, ג. (32) ראה זוהר ח"א רמד, סע"ב ואילך.
 (27) זכרי' ד, ב. ח"ב קיד, א.
 (28) בהעלותך ח, ד. (33) ישעי' מב, ח. וראה דרמ"צ קפה, א.
 (29) ראה לקו"ת שם לב, ד. ועוד.

מ"ש אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים³⁴, והיינו דטעם הגאולה ממצרים הוא מפני שאני הוי' אלקיכם, דאלקיכם הוא כוחכם וחיותכם, והכח והחיות של ישראל הוא אני הוי', אני הוא ולא אחר³⁵, ועי"ז נמשך להיות יציאת מצרים, היציאה מהגלות³⁶. והנה, שני הפירושים בענין גולה על ראשה, הם בהתאם לשני הפירושים בענין החכם עיניו בראשו. הפירוש שהחכם עיניו בראשו קאי על בחינת המקיפים שבנשמה, מתאים להפירוש שגולה על ראשה קאי על נקודת היהדות שהיא בשלימות בכאו"א מישראל גם בזמן הגלות. והפירוש שהחכם עיניו בראשו קאי על השכינה, מתאים להפירוש שגולה על ראשה קאי על הגאולה שתהי' ע"י גאולת השכינה, שראשה הוא שכינה.

ד) **והנה יש גם ב' פירושים במארוז"ל**³⁷ אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. פירוש הא' הוא פירוש הרב המגיד³⁸ דראש קאי על השכינה, והתפלה צריכה להיות על הכובד שבראש, היינו, על חסרון דלמעלה. דהנה, אף שהמצות עשה דתפלה היא שיתפלל האדם ויבקש בעת מן העתים אשר יצטרך לדבר מן הדברים כמו בעת צרה וכיוצא³⁹, שואל צרכיו שהוא צריך להם⁴⁰, בני חיי ומזוני, שזוהי המצות עשה שציוונו הש"י שיבקש האדם זה ממנו ית', כיון שלו לבדו היכולת להושיע, ובמילא האט ער ניט באַ קיינעם וואָס צו בעטען, רק צריך להתפלל להוי', והיינו שהתפלה היא למלאות את חסרונותיו, מ"מ, צ"ל אופן התפלה לא על מה שחסר לו, אלא שיתפלל על כובד ראש שלמעלה, והיינו שיתמלא חסרון שלמעלה. דהנה, כשיש חסרון למטה יש גם חסרון למעלה, כמארוז"ל⁴¹ בשעה שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי נויש לבאר דיוק הלשון ראשי וזרועי דוקא, שראש וזרוע הם מקום הנחת התפילין, ואמרו חז"ל⁴² תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו ומי⁴³ כעמך ישראל גו', ולכן, כשישראל מצטערים אומר הקב"ה קלני מראשי קלני מזרועי דוקא, ולזה צ"ל התפלה על חסרון דלמעלה, וכאשר יתמלא חסרון שלמעלה, אזי במילא יתמלא

(39) ראה סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"א (דרמ"צ קטו, א).
 (40) רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"א-ב.
 (41) סנהדרין מו, א.
 (42) ברכות ו, א.
 (43) דברי הימים"א יז, כא.

(34) שלח טו, מא.
 (35) נוסח הגש"פ.
 (36) ראה לקו"ת שלח נא, ב.
 (37) ברכות ל, ב.
 (38) אור תורה להה"מ (הוצאת קה"ת) יט,
 סע"ד ואילך. קח, סע"ג. ועוד.

גם החסרון למטה, דכיון שכללות החסרון למטה הוא מצד החסרון למעלה, לכן כשיתמלא החסרון שלמעלה יתמלא ממילא החסרון למטה.

וביאור הענין, דהנה כללות התהוות העולמות היא ע"י צמצום הראשון שהוא חסרון האור, כמ"ש בע"ח⁴⁴ דקודם הצמצום הי' אוא"ס ממלא את מקום החלל, ולא הי' אפשר להיות התהוות העולמות, ורק ע"י הצמצום שהוא חסרון האור נעשה התהוות העולמות. וחסרון האור (החסרון דלמעלה) הוא הסיבה לכל החסרונות שיש בעולמות (החסרון למטה). אך ע"י עבודת האדם נעשה מילוי החסרון שלמעלה (ובמילא מתמלא החסרון שלמטה), והוא ע"י המשכת אור נעלה יותר מהאור שהי' ממלא את מקום החלל קודם הצמצום, כמ"ש בעמה"מ⁴⁵, דזהו מ"ש⁴⁶ ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, ויניחהו הוא מלשון נחת רוח⁴⁷, להיות שע"י עבודת האדם, לעבדה רמ"ח מ"ע ולשמרה שס"ה ל"ת⁴⁸, נמשך אור נעלה יותר מהאור שהי' קודם הצמצום, שע"י אור זה דוקא הוא מילוי החסרון. והענין בזה, דהנה התהוות העולמות הוא מראשית הקו כמו שהוא לפני הצמצום, שהוא אור הממלא, כמאמר הי' ממלא את החלל, דבאור זה שייך חסרון הצמצום, והוא הסיבה להחסרונות דחטא עה"ד וחטא העגל, ולכן מצד אור זה אי אפשר להיות מילוי החסרון, כי אם ע"י המשכת האור שלמעלה מהאור שהי' ממלא מקום החלל, שהוא אור הסובב ולמעלה יותר, שבאור זה לא שייך ענין החסרון, ולכן ע"י המשכת אור זה דוקא נעשה מילוי החסרון. והמשכת אור זה הוא ע"י קיום התומ"צ, כי ע"י קיום התומ"צ נעשה יחוד קוב"ה ושכינתי' (שלכן אומרים קודם קיום המצוות לשם יחוד קוב"ה ושכינתי')⁴⁹, שה"ע המשכת אור הסובב⁵⁰, וזהו ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, דע"י העבודה דלעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה שס"ה ל"ת, נעשה ויניחהו מלשון נח"ר, כיון שנמשך האור שלמעלה יותר מהאור שהי' קודם הצמצום, שעל ידו הוא מילוי החסרון. והנה, להיות שמילוי החסרון הוא ע"י המשכת האור

44) שער א (דרוש עיגולים וישר) ענף ב.
 45) בתחילתו. וראה גם אוה"ת בא ע' רסב. המשך תרס"ו ס"ע ג ואילך. ע' תקט. ובכ"מ.
 46) בראשית ב, טו.
 47) ראה לקו"ת שה"ש מט, רע"א.
 48) ראה תיב"ע עה"פ. זוהר ח"א כז, א.
 ח"ב קסה, ב. תקו"ז תכ"א (סב, א). תנ"ו (פח),
 ב). לקו"ת שם מח, ג ואילך.
 49) פע"ח שער הזמירות ספ"ה. לקו"ת דרושים לר"ה נה, ג. ובכ"מ. וראה תו"מ סה"מ אלול ע' רמה. וש"נ.
 50) ראה תניא פמ"א (נח, א). סה"מ תרנ"ז ע' רא. עטר"ת ע' ק ואילך. ד"ה באתי לגני תשי"א (תו"מ סה"מ שבט ע' רסג. סה"מ תשי"א ע' ג ואילך).

כנ"ל, וכל מילוי בא ע"י שמחה, לזאת אין עומדין להתפלל אלא מתוך שמחה⁵¹, דשמחה גורם הגילוי, ועי"ז הוא מילוי החסרון. וזהו פירוש הה"מ במארז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, שכאשר יש חסרון למטה, צריך להתפלל שיתמלא החסרון שלמעלה, שהוא ע"י המשכת אור שאין שייך בו חסרון כלל, והוא ע"י השמחה, דעי"ז מתמלא החסרון שלמעלה, ובמילא נמשך גם למטה בבני חיי ומזוני רויחי.

(ה) **ופירוש** הב' במארז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, הוא פירוש כ"ק אדמו"ר הזקן⁵², דראש קאי על נשמות ישראל, דישאל הוא ל"י רא"ש⁵³, דהנה, כל הנבראים שרשם הוא מהדבור, כמ"ש⁵⁴ בדבר הוי' שמים נעשו, ונש"י שרשם ממחשבה, כמאמר⁵⁵ נש"י עלו במחשבה, מדריגה עליונה שבמחשבה⁵⁶, וזהו שנש"י הם ראש. וענין כובד ראש הוא הכובד שבכחינת לי ראש.

וביאור הענין, דהנה כתיב⁵⁷ שמע ישראל גו' ואהבת את הוי' אלקיך, וידועה הקושיא בזה⁵⁸ הלא אהבה היא הרגש הלב, ואיך שייך ציווי על זה, אך הענין הוא, דהציווי אינו על האהבה, כי אם על ההתבוננות בדברים המעוררים את האהבה, הנה אם רק לא יהי' לו מניעות מבחוץ (אשר גם ענין זה גופא תלוי בו), אזי בודאי יבוא לאהבה. ובזה יובן מ"ש ואהבת, דלכאורה, מאחר שאין הציווי על האהבה כי אם על ההתבוננות, למה נאמר ואהבת, אך הענין הוא, דלהיות דכאשר יתבונן בדברים המעוררים את האהבה בודאי יבוא לידי אהבה, לזאת נאמר ואהבת. וטעם הדבר שע"י ההתבוננות יהי' לו בודאי אהבה, הוא, כמ"ש לעיל מיני', שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד. דהנה, ישראל הוא לי ראש, והוי' אלקינו היינו שהוי' הוא אלקינו, דהוי' הוא הי' הוה ויהי' כאחד⁵⁹ שהוא למעלה

55) ב"ר פ"א, ד. וראה לקו"ת שה"ש יז, סע"ד. סה"מ הי"ש"ת ע' 17. ובכ"מ.

56) ראה לקו"ת שם לד, ג.

57) ואתחנן ו, ד"ה.

58) סהמ"צ להצ"צ קצט, א. וראה ספר הערכים-חכ"ד (כרך א) ערך אהבת ה' ס"א (ע' רסז). וש"נ.

59) זח"ג רנו, סע"ב (ברע"מ). פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ט. תניא שעהי"ה א פ"ז (פב, א).

51) ברכות לא, א.

52) הובא במקומות שצויינו בהערה 4. וראה מאמרי אדה"ו: תקס"ג ח"ב ע' תקו ואילך; מאמרז"ל ע' מ.

53) שער הפסוקים להאריז"ל וישלח לב, כט. ספר הליקוטים להאריז"ל ויחי מז, כח. שם מח, ב. פע"ח שער הלולב פ"א. סהמ"צ להצ"צ טו, ב — בשם הזוהר. ובכ"מ.

54) תהלים לג, ו.

מהעולמות, והוי' הוא אלקינו, כחנו וחיותנו. וזהו שבפסוק זה נאמר ב"פ הוי', הוי' אלקינו הוי' אחד, הוי' אחד הוא הוי' ששייך לעולמות ששייך שיהי' בו פירו, שלכן צריכים לשלול ולומר הוי' אחד, והוי' אלקינו הוא הוי' שלמעלה מהעולמות. והנה, הוי' אחד הוא בחינת דבור, והו"ע ד' רבתי דאחד (כמ"ש בשו"ע⁶⁰), שהוא מקור הדיבור, והוי' אלקינו הוא בחינת מחשבה. וזהו הוי' אלקינו, שהוי' שלמעלה מהעולמות, בחינת מחשבה, הוא כחנו וחיותנו, דנש"י עלו במחשבה, ובנים אתם להוי' אלקיכם⁶¹, ולכן, כמו שהבן בטבעו אוהב את אביו, כמו"כ יש בנש"י אהבה טבעית ועצמית לאלקות. ולהיות שבטבע ישנה האהבה לאלקות, וצריך רק לגלותה מן ההעלם אל הגילוי ע"י ההתבוננות, והיינו, שמצד העלם והסתור הגוף ונה"ב צריך להתבוננות כדי להסיר את ההעלם, לכן, כאשר מתבונן בודאי יהי' לו אהבה, כיון שההתבוננות אינה אלא לגלות את האהבה שישנה בעצם.

אמנם אע"פ שמצד היות בני ישראל בבחינת ראש הרי בודאי שע"י ההתבוננות יבואו לאהבה, מ"מ, יכול להיות מצב של כובד ראש, שהו"ע טמטום המוח והלב, שגם כאשר מתבונן כו' אינו בא לאהבת ה'. וענין זה נעשה ע"י העוונות, כמ"ש⁶² כי עוונותי גו' ראשי גו' כבוד, ולא רק עוונות ממש, אלא גם השיקוע בדברים המותרים שמתאווה וחומד להם, כמ"ש⁶³ שמנת עבית כשית, הנה זה פועל העלם והסתור וכיסוי נוסף על הנשמה, שגם כאשר מתבונן באלקות מ"מ לא יהי' לו אהבה, והיינו שנעשה אצל טמטום המוח, דגם כאשר מתבונן כו', אינו מרגיש (ער דערהערט ניט) את הענין האלקי, ועוד יותר, דגם כאשר אין לו טמטום המוח ומרגיש במוחו את הענין האלקי, מ"מ יש לו טמטום הלב, והיינו שאין זה שייך להתעוררות המדות ואין זה נוגע לפועל. והתיקון לזה הוא ע"י התפלה מתוך כובד ראש כפשוטו, וכדפירש"י הכנעה ושפלות, והיינו שמתבונן במעמדו ומצבו אליבא דנפשי' ושע"י עוונותיו גרם כובד ראש, ומזה מתמרמר מאד, והמרירות נוגעת (ירט אים אָן) עד העצם, כמ"ש כי עוונותי עברו ראשי, היינו שהמרירות מהעוונות עוברת את הראש ונוגעת עד העצם, וע"י ההכנעה ושפלות נעשית הסרת ההעלם. ואח"כ הנה ע"י השמחה נעשה גילוי האור (כנ"ל

60 אדה"ז או"ח סל"ב ס"ב (ממג"א שם
 62 תהלים לח, ה.
 63 האינו לב, טו.
 61 פ' ראה יד, א.

סו"ס"ד). וזהו סדר העבודה בתקון חצות באופן של מרירות, ואח"כ לימוד התורה בשמחה.

וכשם שנת"ל בפירוש הה"מ שכובד ראש הוא על החסרון שלמעלה, שמילוי החסרון הוא ע"י האור שלמעלה יותר מהאור שהי' ממלא החלל, כמו"כ הוא ג"כ בפירוש אדמו"ר הזקן שכובד ראש הוא הכובד שבישראל, הנה ע"י ההכנעה ושפלות ממשיכים אור שלמעלה יותר מכמו שהי' קודם החטא, לפי שתשובה קדמה לעולם⁶⁴, היינו שהוא אור שלמעלה מהעולם, וע"י המשכת אור זה דוקא מתמלא חסרון החטא.

(ו) **והנה** נוסף על תיקון הכובד ראש שבישראל, שע"י ההתבוננות בדברים המעוררים את האהבה יבוא לאהבת הוי', צריכה להיות אהבת הוי' בכל לבבך⁶⁵, כפירוש רו"ל⁶⁶ בשני יצריך, והיינו שהאהבה לא תהי' רק מצד נפש האלקית, אלא גם מצד נפש הבהמית, שגם נה"ב תבוא לאהבה את הוי'. וסדר העבודה בזה, דהנה כתיב⁶⁷ וייצר ה"א את האדם עפר מן האדמה, וייצר בשני יודי"ן, ואיתא בגמרא⁶⁸ ב' דעות, חד אמר דו פרצופין ברא הקב"ה באדם, שנאמר⁶⁹ אהור וקדם צרתני, וחד אמר שני יצרים ברא הקב"ה, אחד יצר טוב ואחד יצר רע. והנה, כשם שלמ"ד דו פרצופין ברא הקב"ה באדם, הרי היו דבוקים אהור באהור, והוצרך להיות ענין הנסירה, ואח"כ הי' יכול להיות יחוד פנים בפנים לצורך ההולדה, כך גם למ"ד שני יצרים ברא הקב"ה צ"ל ענין הנסירה כדי שיהי' יחוד פנים בפנים. והענין בזה, דהנה, התלבשות הנשמה בגוף ונה"ב אינו כמו אדם המתלבש בלבוש שהלבוש נפרד ממנו, אלא זוהי התלבשות פנימית, והיינו, שנה"א דבוקה בנה"ב, וכמו בדו פרצופין שדבוקים אהור באהור שזה מושך לכאן וזה מושך לכאן (דער שלעפט אהער און דער שלעפט אהין), ולזאת צריך להיות ענין הנסירה, להפריד ולהבדיל המדות דנה"ב מנה"א, ואח"כ אפשר להיות היחוד דנה"ב עם נה"א, שגם נה"ב תבוא לאהבה את ה'. והיינו, דציור הרע שבו מתלבש כח המתאוה דנה"ב, צריכים לבטלו, אבל הנה"ב עצמה, שהוא הכח המתאוה, אין צריך לבטלו⁷⁰, שהרי יש בו מעלה כו', וכמ"ש⁷¹ ורב

68) ברכות סא, א.

69) תהלים קלט, ה.

70) ראה לקו"ת חוקת נו, ג ואילך.

71) משלי יד, ד. וראה לקו"ת האוינו עה,

ריש ע"ד. ובכ"מ.

64) פסחים נד, א. ועוד.

65) ואתחנן ו, ה.

66) משנה ברכות נד, א. ספרי ופרש"י

עה"פ.

67) בראשית ב, ז.

תבואות בכח שור, אלא העבודה היא לפעול שגם הוא יבוא לאהבה את הוי', שזהו"ע היחוד דנה"ב עם נה"א.

אך כדי להפריד המדות דנה"ב ולהפכם לקדושה שגם הנה"ב יבוא לאהבה את הוי', הנה עז"נ אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה. דהנה, בריאת האדם היא באופן שמצד נה"ב הוא אחור למעשה בראשית, ומצד נה"א הוא קדם למעשה בראשית⁷². והכוונה שנברא באופן כזה היא כדי שגם הנה"ב שהוא אחור למע"ב יבוא לאהבה את הוי'. והכח על זה הוא ותשת עלי כפכה⁶⁹, דכפכה קאי על התורה, כמארו"ל⁷³ על הפסוק⁷⁴ אדם לעמל יולד, כשהוא אומר כי אכף עליו פיהו⁷⁵, הוי אומר לעמל פה נברא, ומסיק שעמל פה הוא עמל תורה. והענין בזה, שבתורה יש לא רק הענינים דקדושה אלא גם הענינים השייכים לעולם, שהרי התורה מבארת גם סדר ההתהוות, והיינו שבתורה יש לא רק עשרת הדברות, אלא גם העשרה מאמרות, ומכיון שהעשרה מאמרות כתובים בתורה הרי גם הם תורה, ועי"ז שיש בתורה ענינים השייכים לעולם, הנה בכח זה אפשר לפעול גם בעולם שגם הנה"ב יהי' לו אהבה לאלקות. והנה, ע"י היחוד דנה"ב בנה"א, שגם הנה"ב יש לו אהבה לאלקות, נעשית עלי' גם בנה"א, דאף שהנשמה עצמה אינה צריכה תיקון וכל ירידתה הוא רק לברר את הנה"ב⁷⁶, מ"מ, עי"ז שנה"א מבררת את הנה"ב נעשית עלי' גם בנה"א, שמתעלית למעלה משרשה ומקורה לאשתאבא בגופא דמלכא⁷⁷.

ז וזהו מ"ש זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל, ואיתא בזהר⁷⁸ מאן דעבר על פיקודא דאורייתא, היינו שגם אלו שעברו על פיקודא דאורייתא, הנה גם בהם אפשר להיות ענין התשובה ובירור נה"ב, וענין זה נעשה ע"י מחצית השקל, זה יתנו גוי' מחצית השקל, שהוא מחצה מעשרים גרה, והיינו, שהעבודה היא רק בעשר כחות דנה"ב, שהרי העשר כחות של נה"א אין צריכים תקון, והעבודה היא רק בעשר כחות דנה"ב שגם הוא יבוא לאהבה את הוי'. והכח על זה הוא שקל הקודש עשרים גרה השקל, דקאי על התורה שיש בה לא רק עשרת הדברות אלא גם עשרה מאמרות, עשרים גרה, שזהו הכח על נתינת

(72) ראה יהל אור עה"פ (ע' תקכא) (75) משלי טז, כו.
 (73) סנהדרין צט, ב. וראה סה"מ תרפ"ט (76) תניא פל"ז (מח, ב) מעץ חיים שער ואילך.
 (74) 218 ואילך. (77) זח"א ריז, ב.
 (75) ע"ז ואלך. (78) ח"ג קכב, א.
 (76) איוב ה, ז.

מחצית השקל שהוא בירור נה"ב. וממשיך בכתוב מחצית השקל תרומה לה', שע"י העבודה דזה יתנו גו' מחצית השקל, שהו"ע בירור נה"ב, נעשה גם מחצית השקל תרומה לה', דתרומה הוא מלשון הרמה⁷⁹, והו"ע העלי' שנעשית בנה"א ע"י בירור נה"ב. ומקדים בכתוב כי תשא את ראש בני ישראל, דענין הנשיאת ראש הוא היפך הענין דכובד ראש שנעשה ע"י חטא העגל, שהו"ע אחד עם חטא עה"ד, כמובן ממארו"ל⁸⁰ בשעה שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא, ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן, ובחטא העגל חזרה זוהמתן⁸¹. והתיקון לזה הוא ונתנו איש כפר נפשו גו' מחצית השקל, שהו"ע בירור נה"ב, ועי"ז נעשה גם מחצית השקל תרומה לה', שנעשה עלי' גם בנה"א. ועי"ז נעשה גם תיקון הענין דכובד ראש שלמעלה, שמתמלא החסרון שלמעלה, ועי"ז מתמלא גם החסרון שלמטה, ונמשך בבני חיי ומזוני רויחי.

79) ראה אוה"ת תרומה ס"ע א'שנה
 80) שבת קמו, רע"א.
 81) זוהר ח"א נב, ב. ח"ב קצג, ב. ובכ"מ. 150.